

1.8.2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta

Lausuntoja pyydettiin 30 toimijalta. Lausuntoja tuli yhteensä 12.

Lausunnon antoivat:

Etujärjestöt: Teollisuusliitto ry, Kaupan liitto ry, Näkövammaisten liitto ry (NKL)

Yritykset: Posti Oyj

Ministeriöt ja viranomaiset: UM, TEM, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Viestintävirasto, Tulli, Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi)

Ahvenanmaa: Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Seuraavat tahot ilmoittivat, ettei heillä ole lausuttavaa: VNK

UM esittää, että huomiota tulisi kiinnittää siihen, että Maailman postiliiton perussopimuksen 25 artiklan mukaan allekirjoittamalla sopimus valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin sopimuksen (SopS 33/1980) 11 artiklassa tarkoitetulla tavalla tai 27 artiklan mukaan siihen myöhemmin liittymällä. Suomi ei ole voinut sitoutua sopimukseen allekirjoituksella, koska sopimus sisältää eduskunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Tämän vuoksi tarkoitus on, että Suomi liittyisi sopimukseen sen 27 artiklassa määrätyn mukaisesti. Hallituksen esityksen perusteluissa jaksossa 2.1 (Maailman postiliiton sopimukset) tuotaisiin esiin, että Suomen olisi tarkoitus liittyä sopimukseen ja edellä esitetyt perustelut sille, miksi sitoutuminen allekirjoituksella ei ollut mahdollista.

Maailman postiliiton yleissopimusta muuttava kongressi kokoontuu vähintään 4 vuoden välein. Yleissopimus on sen 40 artiklan mukaan voimassa seuraavan kongressin sopimusten voimaantuloon asti. UM pitää tarpeellisen Suomen liittymistä sopimukseen, koska vasta syksyn 2020 kongressissa on tarkoitus neuvotella uusi nykyisen korvaava määräaikainen yleissopimus. Vuonna 2016 neuvoteltu sopimus on tullut voimaan 1.1.2018, jota sovelletaan seuraavan sopimuksen voimaantulumiseen asti 2022. Suomi on perussopimuksen artiklan 27 artiklan mukaan velvollinen liittymään yleissopimukseen niin pian kuin mahdollista.

UM esittää, että hallituksen esityksessä ei mainita Suomen aikeista tehdä varaumia sopimukseen. Varaumia koskeva 39 artikla näyttäisi sanamuotonsa mukaan viittaavan siihen, että myös aiemmin tehdyt varaumat on uudistettava, vaikka sopimusmääräykset eivät olisi ao. artiklan osalta muuttuneet uudessa, edeltävän sopimuksen korvanneessa sopimuksessa. UM esittää, että LVM selvittää varaumien voimassaolon UPU:n sihteeristön kanssa. Jos aiemmat varaumat eivät ole voimassa uuden sopimuksen osalta, tulee ne esittää eduskunnan hyväksyttäväksi, jos ne kuuluvat eduskunnan toimivaltaan. Tässä yhteydessä tulee myös tarkastella uudelleen varaumien tarpeellisuus. Mahdollisten lainsäädännön alaan kuuluvien varaumien hyväksyminen tulisi mainita myös esityksen hyväksymisponnessa.

UM on tehnyt myös konkreettisia ehdotuksia joidenkin artikloiden muotoiluun.

Id Versionumero

TEM tukee sopimuksen voimaansaattamista.

Viestintävirasto kannattaa hallituksen esitystä ja katsoo, etteivät sopimukseen tehdyt muutokset edellytä muutoksia voimassa olevaan postilakiin. Sopimuksen voimaan saattaminen ei myöskään vaikuta postinsaajien asemaan Suomessa.

Tietosuoja-valtuutetun toimisto esittää, että artiklassa 10 säädetyssä asiassa on kysymys henkilötietojen siirrosta EU:n ja ETA:n alueiden ulkopuolelle. Tätä seikkaa ei kuitenkaan kuvata hallituksen esityksessä. Tietosuoja-valtuutettu pitää tarpeellisena, että hallituksen esitykseen sisällytetään analyysi siirron edellyttämistä, tietosuoja-asetuksen 619/2016 mukaisesta perusteesta ja siitä mahdollisesti aiheutuvista seikoista.

Tulli esittää, että sen toimintaan liittyviä tai sitä sivuavia kohtia ovat ainakin rikkomuksia koskeva 9 artikla, kieltoja koskeva 19 artikla ja tullitarkastusta yms. koskeva 20 artikla. Lisäksi tullitoiminnan kannalta merkitystä voi olla 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla seikalla, jonka mukaan postilähetys kuuluu lähettäjälle niin kauan kuin sitä ei ole luovutettu oikeudenomistajalle, paitsi jos mainittu lähetys on takavarikoitu esim. huumausaineena tai vaarallisena aineena lähtö- tai osoitemaan kansallisen lainsäädännön nojalla.

Tulli kiinnittää huomiota perusteluissa yleissopimuksen 20 artiklan kohdalla olevaan tullilakiviittaukseen. Sen tekstissä mainittu tullilaki (1466/1994) on kumottu uudella tullilalla (304/2016). Perusteluissa viitattua vanhaa tullilain säännöstä (14 §) vastaa nykyisen tullilain säännöksessä 8 §:n postilähetyksiä koskevat 2-3 momentit.

Trafi pitää tärkeänä, että vaarallisia aineita koskevaa jäsenmaiden vastavuoroista tai yhdensuuntaista sallimista sekä kieltojen laajentamista koskevien 19 artiklan säännösten osalta olisi selkeää, mikä taho kussakin tilanteessa kansallisesti voi päättää sallimisesta tai kieltojen laajentamisesta. Lisäksi hallituksen esityksessä on käytetty postihallinnon käsitettä, minkä käytöstä on aiemmin luovuttu sen epäselvyyden vuoksi. Hallituksen esityksen tekstissä olisi selkeämpää käyttää esimerkiksi sivulla 11 kieltojen laajentamista koskevassa kohdassa postihallinnon sijaan jäsenmaan (tarvittaessa vastuuviranomaisen) ja nimetyn operaattorin käsitteitä, vastaavasti kuin sopimuksessa.

Trafi täydensi vielä lausuntoaan erillisellä viestillä. Täydennyksessä tuodaan esiin, miksi lähettäjän vastuuta ei säännellä yleissopimuksen 24 artiklan tavoin kansallisesti. Lisäksi viestissä tiedustellaan, onko HE:ssä huomioitu, että VAK-rikos ja VAK-laissa säädetty VAK-rikkomus edellyttävät VAK-lain tai sen nojalla annettujen säädösten tai määräysten rikkomista. Toisin sanoen, jos vaarallisiin aineisiin liittyvä toiminta olisi sallittua VAK-sääntelyn nojalla mutta postitoimintaa koskevan sääntelyn vastaista, tulisiko siitä olla kriminalisointia koskeva säännös.

Teollisuusliitto ry esittää, että esityksessä tavaralähetyksille asetettu viivakoodivaade ja siihen liittyvä kehitystyö merkitsee Posti Oyj:lle lisäkustannuksia, mutta toisaalta lisää palvelutasoa. Postin yleispalvelutason määrittävä 3 artikla on tärkeä. Liitto pitää myös tärkeänä, että Maailman postiliiton jäsenmaat varmistavat, että postin yleispalvelu on järjestetty kannattavasti, mikä takaa sen kestävyuden. Lisäksi Teollisuusliitto nostaa esiin, että postipalveluita tuottavien yritysten henkilöstön mitoitus on oltava riittävä, jotta lain edellyttämä palvelutaso saadaan pidettyä yllä. Tästä ei ole mainintaa lakiluonnoksessa.

Kaupan liitto ry esittää, että tällä hetkellä kilpailua vääristää moniin länsimaisiin sovellettavat korkeammat jakelukustannukset kuin Kiinassa ja muissa kehitysmaissa toimiviin verkkokauppayhtiöihin. Päätöksensä säätelee Maailman postiliiton yleissopimus, ja tiettyjen maiden taloudellisen kehittymisen vuoksi nykyinen päätöksjärjestelmä on epäedullinen monille länsimaille.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Kauppan liiton mukaan vuoden 2016 kongressissa otettiin askelia oikeaan suuntaan nostamalla Kiinan päätemaksuja, mutta edelleen muutos on hyvin hillitty ja eteneminen hidasta. Vuoden 2020 kongressissa pitäisi pyrkiä löytämään ratkaisuja päätemaksujen tasa-arvoistamiseksi.

Postin tulisi periä kuluja enemmän kv.-postipalveluiden käyttäjiltä, eikä suomalaisilta yrityksiltä ja kuluttajilta mm. verojen muodossa. Kuluja voidaan kohdistaa mm. käsittelymaksuilla, joka on käytössä Ruotsissa.

Näkövammaisten liitto ry kannattaa hallituksen esitystä lukuun ottamatta maksuttomia postilähetyksiä koskevaa Dohan yleissopimuksen yhteydessä tehtyä varaumaa. Varauma koskee sokeainlähetyksiä. NKL:n mukaan pistekirjoitus- ja äänitallennelähetyksen suoraan lähettäjälle kohdistuvat postimaksut ovat vaikuttaneet erityisesti iäkkäämpien näkövammaisten henkilöiden äänikirja- ja pistekirjoituspalveluiden heikentymiseen. NKL katsoo, että pistekirjoitustuotteiden ja myös äänitallenteiden lähettämisen tulisi yleissopimuksen 16 artiklan ja kansainvälisten vallitsevan käytännön mukaisesti olla Suomessakin maksutonta sokeita henkilöitä palveleville yhdistyksille ja laitoksille. Muutos toteuttaisi nykytilannetta paremmin YK:n vammaisyleissopimuksen velvoitteita edistää vammaisten ihmisten tiedonsaantia

Posti Oyj kannattaa Suomen liittymistä sopimukseen nopealla aikataululla. Lausunnossaan Posti ottaa kantaa etenkin sopimuksen 10 artiklaan, jossa säädetään henkilötietojen siirtämisestä sähköisesti osoite- tai kauttakulkumaiden nimetyille operaattoreille, jotka tarvitsevat näitä tietoja palvelun tuottamiseen.

Posti katsoo, että nykyiset postilain säännökset eivät kata kyseisessä artiklassa tarkoitettua henkilötietojen siirtämistä. Kansainvälisten kirje- ja pakettilähetyksen välittäminen ja palvelun toteuttaminen edellyttää lähetyskohtaisten tietojen siirtämistä lähettävän ja vastaanottavan maan nimettyjen operaattoreiden välillä. Kyse ei ole tällöin postiyhtiön osoiterekisterissä olevan nimi ja osoitetiedon luovuttamisesta, vaan yksittäistä lähetystä ja sen lähettäjää sekä vastaanottajaa koskevien tietojen siirtämisestä. Henkilötietojen siirto voi olla operatiivisten tarpeiden lisäksi välttämätöntä myös tulli- ja turvallisuusviranomaisten vaatimuksen vuoksi. Yleisen tietosuojasetuksen noudattamisen kannalta riittävää ei ole käsittelytoimia koskevan selosteen laatiminen ja ylläpitäminen, sillä kyse on myös asetuksen V-luvun mukaisesta henkilötietojen siirtämisestä EU- ja ETA-alueen ulkopuolisiin ns. kolmansiiin maihin. Jotta kansainvälisen postitoiminnan hoitamisen edellyttämän henkilötietojen siirron sallittavuudesta ei jäisi epäselvyyttä, Posti ehdottaa, että yleissopimuksen 10 artiklan tarkoitetusta henkilötietojen siirtämisestä säädettäisiin erikseen myös postilaissa.

Postin mukaan 17 artiklaan tehty muutos koskien kirjelähetyksen luokitteluita on Postin toiminnan kannalta merkittävä. Kansainvälisten lähetysvirtojen jako sisällön mukaan asiakirjoihin ja tavaroihin herättää kysymyksen tarpeesta tarkastella myös kotimaista sääntelyä kansainvälisen saapuvan kirjevirran käsittelyn suhteen, ottaen huomioon postilain määritelmät ja toisaalta muut postilähetyksen käsittelyä koskevat normit.

Posti ehdottaa, että 18 artiklan yleisperusteluissa mainittaisiin, että artiklan mukainen seurattava kirjeen palvelu ei kuulu yleispalvelun piiriin. Kyseessä on vapaaehtoisuuteen perustuva kansainvälinen palvelu, johon ei tarvita kotimaista sääntelyä.

Postin mukaan sopimuksessa esiintyvät päätemaksuja koskevat sopimusmääräykset asettavat kansainvälisen postiliikenteen maksutason Postille aiheutuvia kustannuksia alemmalle tasolle. Postin mukaan tämä luo ristiriidan Maailman postiliiton sopimusmääräysten ja hinnoittelun kustannusvastaavuutta korostavan kansallisen ja EU:n postitoimintaa koskevan sääntelyn välille. Hintaeron merkitys on kasvanut kansainvälisen verkkokaupan lisättyä merkittävästi kirjeissä

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

lähetettävien tavaralähetysten määrää. Posti ehdottaa, että Posti ja liikenne- ja viestintäministeriö yhdessä selvittäisivät tarpeen ja mahdollisuudet sopimusvelvoitteita koskevien varaumien tekemiselle sekä muille, kansallisille toimenpiteille, jotta kansainvälisen postiliikenteen hoitamisesta aiheutuvaa kustannustaakkaa voitaisiin keventää.

Lisäksi Posti on tehnyt muutosehdotuksia koskien sopimuksessa käytettyä terminologiaa.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--